

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobců: **a) D. L.**, a **b) M. L.**, oba zastoupeni JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem se sídlem Praha 7, Oveňecká 78/33, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 12. 9. 2019, č. j. 52 Az 4/2019-39,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Rozhodnutím ze dne 17. 1. 2019, č. j. OAM-663/ZA-ZA11-K02-2018, neudělil žalovaný žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“); Žalobu proti tomuto rozhodnutí zamítl Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 9. 2019, č. j. 52 Az 4/2019-39.

[2] Krajský soud vycházel z následujícího skutkového stavu. Dne 27. 7. 2018 podali žalobci společnou žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou odůvodnili bezpečnostní situací v M., kde naposledy před svým odchodem z Ukrajiny pobývali. Uvedli, že „*pořád slyší válku*“ a děti se bojí, žalobce a) byl také několikrát obtěžován vojáky na ulici. Na Ukrajině nemají kde bydlet a není možné si tam vydělat na živobytí. Při pohovoru k podané žádosti žalobce a) upřesnil, že do roku 2015 žil v městě H., mezi lety 2015 a 2017 studoval v ČR a od prosince 2017 do dubna 2018 pobýval v M., kde se staral o manželku a o syna. Přímo v M. boje neprobíhají, ale vojáky je vidět a slyšet všude, chodí se zbraněmi, jsou opilí a dělají si, co chtějí. Báli se i jít s dětmi na hřiště. V období od 23. 12. 2017 do 29. 4. 2018 žalobce ob den obtěžovali vojáci, chtěli peníze, jednou ho vysvlékli téměř donaha a schovali mu telefon, aby nemohl zavolat policii. Jindy mu ukradli peníze v cizí měně, které měl na vycestování, také mu řekli, že musí platit 500 hřiven týdně, pokud chce ve městě normálně žít. Žalobce a) několikrát telefonoval na policii a jednou podal na vojáky trestní oznámení, ovšem bezvýsledně. Na postup policie si dále nestěžoval, ze zkušeností jeho manželky vyvodil, že je to zbytečné. Další potíže žalobci neměli, nepokusili se přestěhovat, a to ani do H. Na otázku, proč se nepokusili legalizovat svůj pobyt v ČR podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) žalobce a) odpověděl, že by oba žalobci museli investovat 1 500 EUR. Doplnil, že o mezinárodní ochranu požádali až po třech měsících od příjezdu na území ČR proto, že spoléhali, že jim bude

uděleno alespoň vízum pro strpění, avšak se svou žádostí neuspěli; žádost o jiný pobytový titul žalobci nepodávali. Žalobce a) uzavřel, že na Ukrajinu se vrátit nechce, v případě návratu by neměli kde bydlet.

[3] Krajský soud se neztotožnil s námitkami žalobců, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro chybějící úvahy žalovaného stran příslušnosti k sociální skupině branců, kterým hrozí trest za nenastoupení vojenské služby, nedostatečné odůvodnění neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, jakož i z důvodu použití neaktuálních zpráv o zemi původu ve vztahu k bezpečnostní situaci na Ukrajině a nedostatečné individualizace závěru o možnosti vnitřního přesídlení žalobců. Žalovaný si pro závěr o neudělení azylu podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu opatřil dostatečné podklady a řádně zjistil skutkový stav věci. Především uvedl, že žalobci žádné politické přesvědčení nemají, žalobce a) nikdy nebyl členem politické strany ani nebyl nikdy politicky aktivní. Důvody žádosti žalobce a) vztáhl pouze k pobytu v M., kde jeho manželka porodila jeho syna. Žalobce a) však pobýval prakticky celý život v městě H. s výjimkou studia v ČR od roku 2015 do léta 2017. V jiné části Ukrajiny žalobce a) potíže neměl. K popsáním incidentům s vojáky žalovaný uvedl, že žalobce nevyčerpal všechny prostředky vnitrostátní ochrany; především se měl obrátit na prokuraturu se stížností na postup policie, popřípadě na útvar vnitřní kontroly okrsku, neboť mu tento postup nebyl ze strany státních orgánů odepřen. Žalobci jsou taktéž finančně podporováni rodinou ze strany žalobce a), byli schopni si zajistit cestovní doklady, a nejsou tedy ani ve špatné finanční situaci.

[4] Co se týče námitky nevypořádání se s hrozbou pronásledování a špatného zacházení z důvodu příslušnosti k sociální skupině branců, žalovaný podle krajského soudu nepochybil, pokud se s touto okolností výslovně nezabýval. Žalobci ji totiž uplatnili teprve v žalobě, jakkoli o tomto důvodu věděli již v řízení před žalovaným. Krajský soud v této souvislosti také odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004-47, a ze dne 28. 2. 2011, č. j. 8 Azs 1/2011-82, z nichž se podává, že žadatel o mezinárodní ochranu musí unést břemeno tvrzení a také břemeno důkazní ohledně důvodů týkajících se výlučně jeho osoby; povinnost správního orgánu zjistit úplně a přesně skutečný stav věci je totiž limitována právě tvrzeními žadatele. Dodal, že nemožnost uplatnění nových skutečností v řízení před soudem ve věcech mezinárodní ochrany, byla v judikatuře správních soudů nesčetněkrát potvrzena a není důvod pochybovat, že by ve věcech mezinárodní ochrany mělo dojít k prolomení zásady, dle které těžiště správního řízení má probíhat před správními orgány. I z tohoto důvodu neshledal krajský soud důvod předkládat Soudnímu dvoru EU předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Dodal, že samotné odmítání branné povinnosti ještě podle judikatury nezakládá odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, a to ani tehdy, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu.

[5] Argumentaci žalobců týkající se aktuálnosti zpráv o zemi původu shledal krajský soud účelovou. Zprávy o zemi původu shromážděné žalovaným jsou dostatečně aktuální, pochází z let 2017 až 2018; Informace Ministerstva vnitra ČR „*Ukrajina – Situace v zemi*“ byla dokonce vypracována dne 14. 9. 2018, tj. až po zahájení řízení o žádosti žalobců. Žalobci měli nadto možnost se seznámit s podklady pro rozhodnutí a namítat jejich neaktuálnost, této možnosti však nevyužili.

[6] Žalovaný se podle krajského soudu rovněž dostatečně konkrétně zabýval možností vnitřního přesídlení žalobců a přihlédl k jejich individuální situaci. Především uvedl, že žalobce a) dobrovolně pobýval s rodinou v M., sám byl registrován v jiné, bezpečnější části Ukrajiny – ve městě H. Jménem žalobce b), který je registrován v M., má žalobce a) možnost využít zákona o zajištění práv a svobod vnitřně přesídlených osob. Žalobcům nic nebrání v přesídlení do

pokračování

bezpečnější části země, žalobce a) je mladý, zdravý muž v produktivním věku; to, že nemá vlastní bydlení, jej nikterak neodlišuje od ostatních jeho spoluobčanů, kteří při útěku před ozbrojeným konfliktem mnohdy přišli o veškeré zázemí a osobní věci. Žalobce a) neuvedl žádný důvod, který by mu bránil v integraci na pracovní trh v jiné části Ukrajiny a zajištění prostředků pro obživu rodiny.

[7] Závěrem tohoto okruhu námitek krajský soud konstatoval, že sám neshledal důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť ze správního spisu neplynou žádné okolnosti zakládající odůvodněný strach žalobců z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti nebo pro zastávání určitých politických názorů.

[8] Ve vztahu k neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu krajský soud poznamenal, že úvahy žalovaného podléhají pouze omezenému soudnímu přezkumu. Úvahu žalovaného, že žalobce a) je dospělou, plně svéprávnou osobou s úplným socioekonomickým zázemím ve vlasti, která si na živobytí může vydělat vlastní prací a nemá ani žádné zdravotní potíže, shledal za racionální, podepřenou obsahem správního spisu a ztotožnil se s ní. Nepřisvědčil ani námitce nedostatečného odůvodnění neudělení této formy mezinárodní ochrany ve vztahu k žalobci b). S ohledem na nízký věk žalobce b) je jeho rodinná, sociální a ekonomická situace odvislá od situace žalobce a); jediný aspekt, který bylo možné posuzovat u žalobce b) samostatně, je jeho zdravotní stav, u něhož žalovaný zjistil, že je zdravý. Žalovaný sice v předmětné části odůvodnění napadeného rozhodnutí žalobce b) výslovně nezmínil, to však neznamená, že by jej z posuzování vyloučil.

[9] Pro posouzení nebezpečí vážné újmy, respektive hrozby mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, žalovaný vycházel z dostatečného množství relevantních informací, jež jsou podepřeny obsahem správního spisu. Především zohlednil, že dosavadní život žalobce a) byl v podstatě bezproblémový, s výjimkou krátkého pobytu v M., žalobce a) také nedostatečně využil vnitrostátní prostředky ochrany. Žádost žalobců byla krom toho motivována legalizací pobytu v ČR. Žalovaný se zabýval i otázkou ohrožení života či lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu; konstatoval, že žalobci neuvedli žádný objektivní důvod, pro který by nemohla jejich rodina po návratu do vlasti žít na jiném, bezpečnějším místě mimo Doněckou a Luhanskou oblast. S tímto hodnocením se krajský soud ztotožnil.

[10] Žalovaný podle krajského soudu neopomněl ani otázku rodinných vazeb žalobců na území ČR (manželka, která má povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání, a rodiče se sestrou, jež zde žijí na základě povolení k trvalému pobytu). K tomu uvedl, že žalobci mají možnost legalizovat si pobyt v ČR podle zákona o pobytu cizinců, případně možnost sdílet rodinný a soukromý život v bezpečnější části Ukrajiny. Tento závěr je podle krajského soudu plně v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 21. 5. 2010, č. j. 6 Azs 5/2010-57). Krajský soud doplnil, že podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2010, č. j. 9 Azs 3/2010-62, nejsou rodinné vazby cizince v ČR důvodem pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 zákona o azylu, může-li cizinec k legalizaci pobytu využít zákonných prostředků dle zákona o pobytu cizinců. Vzhledem k tomu, že žádnému z rodinných příslušníků žalobců nebyla udělena doplňková ochrana, nejsou zde ani důvody pro udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny dle § 14a zákona o azylu.

[11] Tvrzením, že žalobci musejí za vyřízení pobytového titulu v ČR vynaložit vysoké částky, se žalovaný taktéž zabýval. Konstatoval, že za podání žádosti o vyřízení takového titulu je v některých případech nutné uhradit správní poplatek, ten však nečiní 1 500 EUR,

ale pohybuje se v rozmezí několika set korun českých. Manželka žalobce a), která v ČR na základě zákona o pobytu cizinců již několik let pobývá, se v žádosti o víza o „nepřiměřeně“ vysokém poplatku nezmínila. Žalobce a) také nikdy neuvedl, že by finančně strádali; k obživě jim sloužily našetřené finanční prostředky jeho manželky a podporovali je jeho a manželčini rodiče. K tomu krajský soud dodal, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany není povinností správního orgánu zjišťovat výši finančních prostředků, kterými žadatelé disponují, neboť se nejedná o azylově významné důvody; o případ hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu, v němž by správní orgán měl výjimečně finanční situaci zjišťovat, se v případě žalobců nejednalo.

[12] Krajský soud konečně nepřisvědčil ani námitce, že žalovaný nedal žalobcům možnost vysvětlit rozpory ohledně tvrzeného násilí ze strany policistů v žádostech o mezinárodní ochranu manželky žalobce a) a žalobců. Případ žalobců se liší od jimi odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007-55, neboť žalovaný zařadil protokol o pohovoru a poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu manželky žalobce a) do správního spisu mezi podklady pro rozhodnutí a umožnil žalobcům se s nimi seznámit. Nespokojil se jen s konstatováním, že informace ohledně násilí ze strany policistů jsou nevěrohodné pouze z důvodu rozporů v žádostech, ale uvedl je pro podpoření svého závěru o tom, že se žalobce a) snažil vykreslit svoji situaci jako bezvýchodnou za účelem posílení azylového příběhu. Žalobce a) byl bezvýsledně vyzván, aby doložil dokumenty potvrzující, že podal proti policistům trestní oznámení. Žalovaný také uvedl, že žalobce a) měl možnost proti postupu policie podat stížnost u prokuratury, čehož však, stejně jako jeho manželka, nevyužil. Krajský soud proto uzavřel, že namítaná vada neměla vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé.

[13] Proti tomuto rozsudku podávají žalobci (dále jen „stěžovatelé“) kasační stížnost, kterou opírají o důvod podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[14] Stěžovatelé se domnívají, že jejich kasační stížnost by měla být přijata k meritornímu přezkumu proto, že je nutné vyřešit otázku příslušnosti osob k sociální skupině branců, kteří v důsledku povolání do armády budou muset páchat zločiny, které jsou v rozporu s mezinárodním právem. Mají rovněž za to, že judikatura správních soudů není dostatečně jednotná v otázce, jak přistupovat k osobám, které mají v ČR založen veškerý soukromý a rodinný život a v zemi původu jsou ohroženy vážnou újmou. Stěžovatelé jsou také přesvědčeni, že závěr krajského soudu o možnosti vnitřního přesídlení nezohledňuje konkrétní okolnosti jejich případu a s použitím „*cherry pickingu*“ nereflektuje skutečné životní podmínky vnitřně přesídlených osob. Krajský soud se v tomto ohledu neřídil relevantní judikaturou správních soudů, na kterou stěžovatelé v žalobě poukazovali. Žalovaný ani krajský soud také nikterak nezohlednili, že se v případě stěžovatelů jedná o zranitelné osoby. Vystává též otázka, zda a případně kdy je možné v řízení o žalobě ve věci mezinárodní ochrany uvádět nové důvody svědčící pro její udělení.

[15] Stěžovatelé vymezili celkem 8 okruhů věcných námitek proti napadenému rozsudku. Za prvé namítají, že krajský soud učinil mylný závěr o neexistenci pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině branců. Soud si pro tento závěr neobstaral dostatek podkladů. Poukazují na příručku Vysokého komisaře pro uprchlíky k postupům pro určování právního postavení uprchlíků a namítají, že výklad pojmu „*sociální skupina*“ by měl reagovat na společenský vývoj. Mají za to, že i když je žadatel příslušníkem skupiny, která není nezměnitelná, měla by být dostatečně posouzena rozpoznatelnost této skupiny pro ostatní osoby. Osoby povolané do výkonu vojenské služby přitom jednoznačně identifikovatelné jsou. O tom, že branci mohou v případě ohrožení vážnou újmou představovat sociální skupinu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu svědčí i závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008-83. Stěžovateli a) přitom již měl být doručován povolávací rozkaz, a je tedy zřejmé, že do armády by nastoupit musel. Na frontě mu však hrozí vážná újma, neboť by bez

pokračování

dostatečného vybavení a výcviku čelil profesionálním a řádně vycvičeným ruským jednotkám (k tomu odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2016, č. j. 6 Azs 267/2015-23, a rozsudek ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44). V řízení před krajským soudem upozorňoval také na to, že účast v bojích je v rozporu s morálními a náboženskými principy prostředí, ve kterém byl stěžovatel a) vychováván (Svědci Jehovovi).

[16] Rovněž nemůže být stěžovatelům přičítáno k tíži, že žádost o udělení mezinárodní ochrany podali až ve chvíli, kdy jim nebyl přiznán jiný titul k pobytu. Čas podání žádosti by neměl jít sám o sobě k tíži žadatelů a správní orgán nemůže z tohoto důvodu žádost *a priori* považovat za účelovou k legalizaci pobytu (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019-52, a ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011-49). Krajský soud měl tedy blíže zkoumat závěr žalovaného, že žádost stěžovatelů byla s ohledem na uplynutí 3 měsíců od vstupu na území ČR účelová.

[17] Stěžovatelé krajskému soudu dále vytýkají, že pouze převzal závěry žalovaného ve vztahu k neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, aniž by provedl vlastní hodnocení věci. Stěžovatelé poukazovali na nebezpečí ze strany vojáků v M. a skutečnost, že stěžovatel a) se 15-20krát bezvýsledně obrátil na policii. Nelze mu přitom vytýkat, že o svých zážitcích a podáních na policii nemá žádné doklady, ani že se již dále situaci nesnažil řešit s vnitrostátními orgány a využil možnosti úplně odcestovat. Stěžovatel a) také nevidí žádné zásadní rozpory mezi svými tvrzeními a tvrzeními své manželky. V této souvislosti stěžovatelé odkázali na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007-55, z něhož se podává, že základním a často jediným důkazem o azylovém příběhu žadatele, je jeho vlastní výpověď. Má-li správní orgán pochybnosti o hodnověrnosti jeho tvrzení, musí se pokusit je ve spolupráci se žadatelem odstranit. V této věci bylo možné případné rozpory a pochybnosti odstranit také při jednání tím, že by krajský soud stěžovatele vyslechl.

[18] Krajský soud se také nedostatečně vypořádal s možností udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Především nepřihlédl k ustálené judikatuře Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, ze dne 28. 4. 2011, č. j. 1 Azs 5/2001-36, a ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012-28), podle níž nelze vyloučit možnost udělení této formy ochrany v případě, kdy by nucené vycestování znamenalo zásah do práv zakotvených v Úmluvě o lidských právech a základních svobodách (č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“). Stěžovatelé považují za absurdní argumentaci krajského soudu, že by mohli svůj rodinný život realizovat na území Ukrajiny, neboť mají v ČR založen svůj veškerý rodinný a soukromý život, nachází se zde jejich nukleární rodina; její příslušníci přitom vynaložili nemalé úsilí při získání svých pobytových oprávnění a nelze po nich požadovat, aby se přemístili na Ukrajinu, kde nemají žádné zázemí. V případě stěžovatele b) by opuštění ČR znamenalo též odloučení od jeho matky, jejíž přítomnost je pro něj vzhledem k jeho věku nutná.

[19] Žalovaný i krajský soud se měli také blíže zabývat jejich námitkami týkajícími se vynaložení nemalých finančních prostředků na získání pobytového oprávnění. Odkaz žalovaného na zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, neodráží dostatečně realitu vyřizování povolení k pobytu podle zákona o pobytu cizinců, které je na Ukrajině zatíženo značnou aktivitou prostředníků a zprostředkovatelů, bez jejichž pomoci je získání povolení takřka nemožné. V konečném důsledku by tak stěžovatelé byli v případě nuceného vycestování odloučení od své rodiny na velmi dlouhou dobu, než by se jim podařilo získat pobytové oprávnění.

[20] Stěžovatelé krajskému soudu i žalovanému dále vytýkají, že nezohlednili nejlepší zájem dítěte [stěžovatele b)] ve smyslu článku 3 Úmluvy OSN o právech dítěte; v této souvislosti odkázali na náleží Ústavního soudu ze dne 1. 8. 2016, sp. zn. II. ÚS 19/16. V nejlepším zájmu

stěžovatele a) je soužití s rodinou na území ČR. Napadený rozsudek je také nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, neboť v něm absentuje zohlednění skutečnosti, že v případě stěžovatelů se jedná o zranitelné osoby, kterým je nutno věnovat zvláštní péči a pozornost s ohledem na to, že jsou ohroženy újmou ve vyšší míře než samotné dospělé osoby.

[21] V dalším okruhu námitek stěžovatelé namítají, že krajský soud bez bližšího vysvětlení a zkoumání věci konstatoval, že vzhledem k možnosti vnitřního přesídlení lze případnou obavu stěžovatelů z vážné újmy vyloučit; nezabýval se přitom faktickou stránkou věci. Stěžovatelé odkazují na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2019, č. j. 43 Az 11/2017-72, v němž tento soud shledal, že žalovaný pracoval s informacemi o možnosti vnitřního přesídlení účelově a nevzal v potaz překážky, jimž přesídlené osoby čelí (obdobně též rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 9. 1. 2017, č. j. 33 Az 3/2016-34). Stěžovatelé mají za to, že tyto závěry lze vztáhnout i na jejich případ. Žalovaný neshromáždil dostatečné informace o podmínkách vnitřně vysídlených osob, se zprávami pracoval účelově a metodou „*cherry pickingu*“, přičemž své závěry podložil pouze tvrzeními o formálních možnostech přesídlení, nikoli možnostech faktických. Dostatečně též neodůvodnil, zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Jeho závěry jsou nepřezkoumatelné a s ohledem na obsah zpráv o zemi původu i věcně nesprávné. Problémy a rizika, s nimiž se vnitřně přesídlené osoby potýkají, rozebral taktéž Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 11. 6. 2018, č. j. 4 Az 26/2017-50. Tyto okolnosti, ačkoli na ně nebylo žalobou upozorňováno, nebyly krajským soudem zohledněny. Stěžovatelé se dovolávají rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2017-93, a upozorňují, že v případě návratu do vlasti by museli žít v bídě. Reálná nemožnost využití institutu vnitřního přesídlení je přitom jedním z hlavních předpokladů pro udělení azylu či doplňkové ochrany. Konečně nesouhlasí ani s názorem krajského soudu, že jejich argumentace je v tomto směru účelová.

[22] V posledním okruhu námitek stěžovatelé namítají, že soudy nemohou pašálně nově uváděné skutečnosti přejít pouze s poukazem na to, že tyto měly být uplatněny ve správním řízení. Tvrdí, že důvody, které uvedli v žalobě, měly být krajským soudem řádně posouzeny, krajský soud namísto toho nepřilehavě aplikoval závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 425/16. Z tohoto nálezu se podává, že existuje řada ospravedlnitelných důvodů, proč žadatel o azyl nesdělí všechny relevantní důvody již v řízení před žalovaným a že je vždy nutno posoudit povahu těchto nových skutečností a situaci konkrétního žadatele. Důvod, pro který stěžovatelé v řízení před žalovaným netvrdili příslušnost stěžovatele a) k sociální skupině branců, přitom spočíval v tom, že neměli přístup ke kvalifikované právní pomoci, která by jim pomohla odhalit důležitost této skutečnosti; o mezinárodní ochranu nadto žádali poprvé. Krajský soud v rozporu s výše citovaným nálezem vůbec nezjišťoval důvody, proč stěžovatelé tyto skutečnosti uvedli až v žalobě.

[23] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s názorem krajského soudu, který v odůvodnění napadeného rozsudku na všechny žalobní námítky reagoval srozumitelně a v potřebném rozsahu. K opožděně uplatněným obavám z branné povinnosti, žalovaný uvedl, že každý žadatel o mezinárodní ochranu si je vědom skutečností, pro něž se obává vrátit do země původu. V zájmu objektivního zjištění skutečného stavu věci je však i u právně zastoupeného žadatele nezbytné postupovat tak, aby obsah žadatelových sdělení v rámci pohovoru byl autentický. Stěžovatel byl v závěru pohovoru dotázán, zda uvedl veškeré důvody, pro něž se návratu do vlasti obává; žádné další skutečnosti však nesdělil. Žalovaný má za to, že stěžovatelé v situaci, kdy jimi uváděné důvody k udělení mezinárodní ochrany nepostačují, účelově posouvají svoji výpověď zcela novým směrem. Nicméně ani obavy z pronásledování pro odpírání vojenské služby nejsou konstantní judikaturou Nejvyššího

pokračování

správního soudu přijímány jako azylově relevantní důvod. Žalovaný dodal, že stěžovatel a) byl registrován v Zakarpatské oblasti a ještě mu nebyl doručen povolávací rozkaz; u pohovoru také mimo jiné uvedl, že nemá žádné politické přesvědčení a že je bez vyznání. Svůj návrat na Ukrajinu připustil, byť si jej nepřál; jeho manželka by se s ním a jeho synem podle jeho slov pravděpodobně vrátila. V souvislosti s námitkou zásahu do rodinného a soukromého života stěžovatelů žalovaný odkázal na rozsudek tohoto soudu ze dne 30. 5. 2019, č. j. 1 Azs 33/2019-45.

[24] Stěžovatelé kasační stížnost doplnili podáním ze dne 7. 5. 2019, v němž uvedli, že na Ukrajině již nemají žádné místo, kam by se mohli v případě vnitřního přesídlení vrátit, neboť dům matky stěžovatele a) byl zcela zničen požárem, což dokládají fotografiemi.

[25] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud přistoupit k posouzení důvodnosti kasačních námitek, musel se zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti.

[26] Podle § 104a odst. 1 s. ř. s., jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.

[27] Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39 (všechna citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz), „*přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.*“

[28] V projednávané věci nenalezl Nejvyšší správní soud žádnou právní otázku, k níž by považoval za nutné vyjádřit se v rámci sjednocování judikatury. Stěžovateli tvrzená pochybení krajského soudu by sice obecně mohla být důvodem přijatelnosti kasační stížnosti, tento důvod je však vyhrazen jen pro zjevné excesy a natolik hrubá pochybení v postupu či v rozhodnutí krajského soudu, jejichž existence mohla mít alespoň potenciálně vliv na rozhodnutí ve věci samé (viz například rozsudek tohoto soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006-67). K takovým pochybením v projednávané věci evidentně nedošlo. Krajský soud ve věci postupoval standardně, v rozsudku s poukazem na provedené důkazy a relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu srozumitelně vysvětlil, proč nepovažuje podanou žalobu za důvodnou a nepominul také žádnou z podstatných námitek uplatněných stěžovateli. To, že vyhodnotil důkazy jinak, než by si stěžovatelé představovali, samo o sobě žádnou vadu řízení, natož hrubou, nezpůsobuje.

[29] Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře opakovaně zabýval případy odmítání nástupu vojenské služby. Tato judikatura vychází z premisy, že branná povinnost je zcela legitimním požadavkem státu kladeným na jeho občany. Odmítání nástupu k výkonu vojenské služby tak nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a rovněž není důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, a to ani tehdy, pokud by výkon vojenské služby byl spojen s rizikem účasti při bojových akcích ve válečném konfliktu (např. rozsudek ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004-49, nebo usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 20. 4. 2016, č. j. 2 Azs 67/2016-24, či ze dne 25. 5. 2015, č. j. 10 Azs 79/2017-32). Obavy z pronásledování pro odpírání branné povinnosti mohou pramenit z reálně projeveného politického nebo náboženského přesvědčení

(viz již citovaný rozsudek č. j. 5 Azs 4/2004-49); to ovšem není případ stěžovatele, který při pohovoru výslovně uvedl, že on sám žádné politické ani náboženské přesvědčení nemá (pouze zmínil, že vyrůstal v prostředí vyznávajícím morální a náboženské hodnoty Svědků Jehovových – viz odst. [15] výše).

[30] Okolnosti, za nichž by sankce plynoucí z odpírání vojenské služby mohly být kvalifikovány jako pronásledování, vymezil Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 7. 8. 2012, č. j. 2 Azs 17/2012-44; jednalo by se o situaci, kdy je trestní sankce důsledkem toho, že se bránc odmítne zúčastnit bojových operací odporujících mezinárodnímu právu, nebo že mu hrozí trest, jehož intenzita či způsob výkonu zakládá porušení lidských práv (viz též rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 2. 2015, *Shepherd*, C -472/13). Ve vztahu k aktuální situaci na Ukrajině však Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že tamní konflikt těmito charakteristikám neodpovídá (viz usnesení ze dne 14. 1. 2018, č. j. 1 Azs 406/2017-31, a ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 163/2019-44).

[31] Podmínkám, za nichž by brance bylo možno kvalifikovat jako určitou sociální skupinu, se kasační soud věnoval v rozsudku ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008-83, č. 2406/2011 Sb. NSS, na nějž ostatně stěžovatelé poukazovali. V tomto rozhodnutí skutečně dovodil, že branci mohou být na základě konkrétních skutkových okolností považováni za specifickou sociální skupinu, jejíž příslušníci mohou mít odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, to ovšem za podmínky, že na jedné straně čelí hrozbě násilí ze strany teroristických skupin pro případ, že základní vojenskou službu nastoupí, přičemž příslušný stát jim není schopen před tímto nebezpečím poskytnout dostatečnou ochranu, a na straně druhé naopak čelí hrozbě trestů odnětí svobody a dalších sankcí ze strany státu pokud by vojenskou službu nastoupit odmítli (viz usnesení ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 163/2019-44, ze dne 27. 6. 2018, č. j. 1 Azs 105/2018-48, ze dne 25. 10. 2017, č. j. 1 Azs 297/2017-22, či ze dne 15. 6. 2017, č. j. 1 Azs 169/2017-25). Za situace, kdy krajský soud dovodil, že taková situace na Ukrajině nepanuje, lze jím vyvozené závěry považovat za souladné s ustálenou judikaturou tohoto soudu.

[32] Stěžovatelé dále jako důvod přijatelnosti kasační stížnosti uvedli, že judikatura správních soudů neposkytuje jednoznačnou odpověď na otázku, jak zacházet s osobami, které mají v jejich cílové zemi založen veškerý rodinný život. Tak tomu ovšem není. Ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu vychází z principu, že mezinárodní závazek respektovat rodinný a soukromý život ve smyslu článku 8 Úmluvy nelze chápat jako neomezený závazek státu respektovat volbu stěžovatelů ohledně země jejich společného pobytu (viz například usnesení ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 163/2019-44). Povinností státu je uvážit okolnosti každého konkrétního případu, k čemuž v daném případě došlo (viz bod 42-44 a 49-51 napadeného rozsudku). Je sice pravdou, že za zcela výjimečných okolností by zásah do soukromého a rodinného života mohl být důvodem pro udělení doplňkové ochrany (viz usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 As 84/2015-24), o takový případ však nepůjde, může-li cizinec a jeho rodina vést svůj soukromý a rodinný život v jiné zemi, například v domovském státě (srov. usnesení ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 Azs 167/2016-25), nebo má-li možnost legalizovat svůj pobyt podle zákona o pobytu cizinců (viz rozsudek ze dne 21. 5. 2010, č. j. 6 Azs 5/2010-57, či usnesení ze dne 21. 4. 2010, č. j. 9 Azs 3/2010-62). Stěžovatelé kromě takto obecně formulovaného důvodu přijatelnosti nepoukázali na žádná vzájemně protichůdná rozhodnutí. Kasačnímu soudu proto nezbývá než konstatovat, že neshledal prostor pro zásah ke sjednocení judikatury.

[33] Pokud jde o posouzení možnosti vnitřního přesídlení stěžovatelů, zde je třeba poukázat na skutečnost, že stěžovateli odkazovaná judikatura, týkající se neuspokojivých podmínek vnitřně přesídlených osob, vůbec nedopadá na situaci stěžovatele a), neboť ten byl před svým odchodem

pokračování

z Ukrajiny registrován v obci H., v Zakarpatské oblasti. Ta ozbrojeným konfliktem zasažena nebyla. Závěr krajského soudu, že se tedy stěžovatel a) může vrátit do bezpečné části země, odkud pochází a kde prožil většinu svého života, a jakožto obyvatel západní Ukrajiny, není nucen předcházet potenciální vážné újme spojené s pobytem v rizikových částech Ukrajiny za pomoci institutu vnitřního přesídlení, a nelze tak v jeho případě uvažovat ani o tom, že musel čelit překážkám, s jakými se potýkají vnitřně přesídlené osoby, nikterak nekoliduje se závěry stěžovateli odkazované judikatury. Ta se vztahuje ke kvalitativně odlišným situacím. Pokud jde o stěžovatele b), zde je nutné připomenout, že podle konstantní judikatury tohoto soudu platí, že jakkoli je k žádostem nezletilých žadatelů o mezinárodní ochranu třeba přistupovat vždy nanejvýš individuálně, sledují nezletilé děti v zásadě osud svých rodičů. Pokud tedy rodičům reálně hrozí v zemi původu pronásledování či vážná újma, jsou v důsledku své osobní závislosti na nich ohroženy takovým pronásledováním (vážnou újmu) také jejich děti (viz rozsudek ze dne 21. 5. 2008, č. j. 3 Azs 24/2008-73, či usnesení ze dne 30. 1. 2012, č. j. 8 Azs 17/2011-80, nebo ze dne 25. 10. 2011, č. j. 9 Azs 17/2011-91). Rozsudek krajského soudu není s touto judikaturou v rozporu, neboť konstatovaná možnost vnitřního přesídlení stěžovatele a) se vztahuje z povahy věci i na stěžovatele b).

[34] Co se týče zohlednění skutečnosti, že stěžovatelé jsou zranitelnými osobami ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, stěžovatelé tuto námitku v žalobě neuplatnili. Krajskému soudu proto nelze vytýkat, že se touto otázkou výslovně nezabýval. Lze tak jen dodat, že judikatura kasačního soudu se opakovaně zabývala podmínkami, které je třeba kumulativně splnit pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 nebo § 14a zákona o azylu (viz rozsudky ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008-71, či ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62). Okolnost, že žadatele je možné podřadit pod pojem „*zranitelná osoba*“ ve smyslu citovaného ustanovení, však mezi tyto podmínky nespadá (viz usnesení tohoto soudu ze dne 27. 5. 2020, č. j. 1 Azs 167/2019-56).

[35] Posledním uplatněným důvodem přijatelnosti kasační stížnosti je podle stěžovatelů otázka přípustnosti nových tvrzení, které by mohly odůvodnit udělení mezinárodní ochrany. I tato problematika však byla judikaturou Nejvyššího správního soudu vyčerpávajícím způsobem vypořádána. K novým skutečnostem přihlédně krajský soud zejména tehdy, pokud je žadatel o mezinárodní ochranu nemohl bez vlastního zavinění uvést již v řízení před správním orgánem (viz např. rozsudek ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32). Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, jímž přezkoumával posledně citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu, k uvedenému důvodu pouze přidal další ospravedlnitelné důvody. Právní názor, že těžiště zjišťování skutkového stavu a azylově relevantních důvodů spočívá v řízení před správním orgánem, tedy nebyl judikaturou kasačního, respektive Ústavního soudu zpochybněn (viz také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2018, č. j. 8 Azs 184/2017-47, či ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017-30).

[36] Ve vztahu ke konkrétní situaci stěžovatele a), který svoji obavu z nástupu k výkonu vojenské služby vyslovil teprve v řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že ani obdobně formulovaný „*azylový důvod*“ uplatněný po vydání správního rozhodnutí, není judikaturou Nejvyššího správního soudu považován za způsobilý prolomit pravidlo zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., neboť žadatelé byl nepochybně znám již před vydáním napadeného rozhodnutí a byl také důvodem, pro který zemi původu opustil (viz výše citované usnesení č. j. 8 Azs 184/2017-47 a usnesení ze dne 22. 2. 2017, č. j. 9 Azs 335/2016-27). I zde krajský soud postupoval zcela v intencích výše citované judikatury; nad rámec jeho povinnosti nicméně nově uplatněný důvod alespoň v obecnosti vypořádal (viz bod 37-38 napadeného rozsudku). I tento závěr je pak s výše nastíněnou rozhodovací praxí kasačního soudu souladný.

[37] Pokud jde o zbývající kasační námitky stěžovatelů, ty nelze podřadit pod žádný ze stěžovateli předestřených důvodů přijatelnosti kasační stížnosti (viz odst. [14] výše), přičemž samy o sobě neindikují *dopad řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*, coby podmínky *sine qua non* této přijatelnosti (viz odst. [27] výše). Nejvyšší správní soud se jimi proto nezabýval.

[38] Lze tak uzavřít, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti; krajský soud se přitom v napadeném rozsudku od této judikatury neodchýlil a nedopustil se ani procesního pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatelů. Nejvyšší správní soud konstatuje, že podaná kasační stížnost svým významem nepřesahuje podstatně vlastní zájmy stěžovatele, proto ji podle výše citovaného ustanovení § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[39] Kasační stížnost byla odmítnuta, Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. prosince 2020

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu